

dr hab. Włodzimierz Fehler prof.uczelni
Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny
w Siedlcach

Siedlce, 22.08.2023r.

Recenzja

pracy doktorskiej mgr. Łukasza Mikołajczyka pt. „, Bezpieczeństwo osób niepełnosprawnych ruchowo w warunkach wymuszonej ewakuacji”

Paradygmat bezpieczeństwa jednostki to fundament prawidłowego myślenia i działania na rzecz bezpieczeństwa w szerszych kategoriach tak przedmiotowych jak i podmiotowych. Pomijanie czy lekceważenie aspektów bezpieczeństwa personalnego współcześnie nie mieści się w standardach funkcjonowania państw demokratycznych. Również na gruncie nauki podkreśla się, że nie da się skutecznie działać na rzecz bezpieczeństwa innych podmiotów bez uwzględniania bezpieczeństwa człowieka. Szerokie spektrum zagrożeń dla ludzkiego wymiaru bezpieczeństwa powoduje ciągłe dążenie do poszukiwania jak najbardziej skutecznych rozwiązań tak prewencyjnych jak i reakcyjnych. Do jednego ze stosowanych od początków ludzkiej cywilizacji instrumentów służących do zapewnienia jednostce ochrony przed zagrożeniami związanymi z występowaniem klęsk żywiołowych, wojen, niepokojów społecznych a także innych niebezpiecznych zdarzeń, należało opuszczanie miejsc, które stawały się strefą ich występowania. Zanim wykształciły się struktury władzy państwowej odbywało się to na ogół w formach spontanicznych ucieczek przy pomocy których starano się oddalić od obiektów i obszarów gdzie pojawiały się zagrożenia. Stosowano także inne formy samoratownia polegające np. na szukaniu schronienia w miejscach ograniczających oddziaływanie niebezpiecznych żywiołów. Głównym oparciem ludzi w takich sytuacjach bywała rodzina lub wspólnota plemiennie-osadnicza. Wraz z powstaniem i rozwojem struktur państwowych do funkcji władzy publicznej zaczęto włączać różnego rodzaju przedsięwzięcia mające na celu udzielanie pomocy osobom znajdującym się w niebezpieczeństwie. Tak rozwinęło się m.in. ratownictwo, współcześnie prowadzone w wielu wymiarach oraz

zarządzanie kryzysowe w ramach którego administracja państwowa tworzy rozwiązania prawne, materialne oraz personalne wykorzystywane w sytuacjach różnorodnych zdarzeń o charakterze kryzysowym. Współczesne podejście do problematyki bezpieczeństwa personalnego obejmuje także kwestie prowadzenia ewakuacji wówczas kiedy zapewnienie bezpiecznej egzystencji nie jest możliwe w miejscu dotychczasowego przebywania. Jest to działanie mające szczególny charakter i mocno ingeruje w stabilność ludzkiej egzystencji. Wymaga ono stosownego do okoliczności, skali czy dynamiki działań przygotowania organizacyjno-logistycznego. Wiąże się z tym również uwzględnianie potrzeb osób szczególnie wrażliwych na oddziaływanie czynników zagrażających a więc kobiet, dzieci, osób starszych, chorych oraz niesamodzielnych np. ruchowo. Dziedzinami aktywności w ramach których każdy dobrze funkcjonujący podmiot państwowy stara się rozwiązywać skomplikowane problemy z powyższego zakresu jest odpowiednie przygotowanie obiektów, systemów ratownictwa oraz zarządzania kryzysowego do prowadzenia działań ewakuacyjnych. W aktualnym stanie organizacyjno-prawnym w Polsce zadania w tym zakresie wykonują struktury administracji państwowej i samorządowej oraz wyspecjalizowane instytucje. Ich działalność jest ukierunkowana na uzyskiwanie i utrzymanie jak najlepszego w danych warunkach poziomu bezpieczeństwa ludzi. Połączone jest to z tworzeniem rozwiązań zapewniających zdolność do sprawnej i skutecznej reakcji w odpowiedzi na pojawiające się nagłe wyzwania oraz zagrożenia w tym także takie, które wiążą się z koniecznością przemieszczania ludzi w bezpieczne miejsca. Centrum państwowe które zarządza wskazanymi wyżej aspektami bezpieczeństwa ludności opiera swą działalność w tej materii na terytorialnej organizacji państwa oraz podziale na regionalne i lokalne jednostki administracyjne. Służy temu także odpowiednia polityka bezpieczeństwa wewnętrznego mająca zapewnić nie tylko środki finansowe i rzeczowe ale także wsparcie dla rozwiązań modernizacyjnych zwiększających sprawność instytucji działających na rzecz zapewnienia bezpiecznej egzystencji ludzi. Staje się to szczególnie ważne w obliczu różnych nowych i mających wielowątkowy charakterze zagrożeń takich jak np. ostatnia wielka epidemia Covid-19. Uwzględniając powyższe konstatacje, można stwierdzić, że personalny wymiar bezpieczeństwa obejmować musi także specjalistyczne podejście do osób niepełnosprawnych i specyfikę zapewnienia bezpieczeństwa tej grupie społecznej.

W kontekście przedstawionych wyżej uwarunkowań widać wyraźnie, że podjęcie przez mgr. Ł. Mikołajczyka badań dotyczących problematyki bezpieczeństwa osób o ograniczonej sprawności ruchowej w sytuacjach wymagających ewakuacji jest w pełni uzasadnione

zarówno ze względu na potrzeby nauki jak i praktyki działań na rzecz szeroko i inkluzywnie traktowanego bezpieczeństwa jednostek. Należy w tym miejscu podkreślić i pochwalić doktoranta, że w trakcie procesu badawczego nie tylko przeanalizował szereg tematycznych publikacji oraz dokumentów i przeprowadził badania empiryczne ale także wykorzystał zgromadzoną wiedzę praktyczną i doświadczenie jakie zdobył pełniąc funkcję wojewody wielkopolskiego w trakcie kiedy gwałtownie rozwijała się w Polsce epidemia Covid-19. Takie połączenie teorii i praktyki pozwoliły mgr. Ł. Mikołajczykowi na przedstawienie spójnej i dobrze udokumentowanej analizy zagadnień związanych z bezpieczeństwem osób niepełnosprawnych ruchowo w sytuacji ich wymuszonej ewakuacji.

Zważywszy na analityczne a jednocześnie nowatorskie i konstruktywne podejście do tematyki oraz bazę źródłową na której zbudowana została recenzowana rozprawa doktorska stwierdzam, że jej treści mogą w szerokim wymiarze być wysoce przydatne tak dla badaczy jak i praktyków funkcjonujących w obszarze zarządzania kryzysowego i odpowiedzialności za bezpieczeństwo ludności ze szczególnym uwzględnieniem osób z ograniczeniami sprawności ruchowej.

Będąca przedmiotem recenzji rozprawa ma objętość 481 stron wydruku komputerowego, w tym 16 rysunków, 55 tabel, 66 wykresów, 3 fotografie oraz 8 załączników.

W ramach wstępu do szczegółowej oceny merytorycznej dysertacji należy podnieść, że mgr Ł. Mikołajczyk. metodologicznie poprawnie i precyzyjnie określił przedmiot badań wskazując, że jest nim „bezpieczeństwo zdrowotne osób niepełnosprawnych, postrzegane w stanie złożonych sytuacyjnie zagrożeń, wymuszających ostatecznie ich ewakuację”.

Za właściwe należy uznać także ujęcie celu poznawczego który został określony jako poznanie „istoty występujących wyzwań, ograniczeń, zagrożeń i ryzyk związanych z pozycjonowaniem osób niepełnosprawnych w warunkach wymuszonej ewakuacji, jak również do wykrycia związków i zależności zachodzących pomiędzy poziomem przygotowań, a skutecznością stosowanych rozwiązań ratowniczych”.

Jako koherentny z celem poznawczym i poprawnie sformułowany oceniam również cel praktyczny którym jest „przygotowanie naukowo uzasadnionej koncepcji wsparcia osób z bezsilnością ruchową w warunkach wymuszających ich ewakuowanie z zagrożonych obiektów”.

Właściwie sformułowane zostały także: główny cel badań którym autor uczynił „stworzenie rozwiązania wspierającego bezpieczną ewakuację osób niepełnosprawnych ruchowo” oraz towarzyszące mu pięć celów szczegółowych.

Dociekania badawcze i ich wyniki oparte o przedstawione powyżej i pozytywnie ocenione założenia mgr Ł. Mikołajczyk zaprezentował w ramach sześciu rozdziałów, wstępu i zakończenia. Oceniając strukturę rozprawy stwierdzam, że ma ona dobrze przemyślaną i logiczną konstrukcję. W sposób prawidłowy, na tle szeroko scharakteryzowanych metodologicznych założeń badawczych ukazano: zasadnicze tendencje w zakresie pojmowania bezpieczeństwa oraz zagrożenia i wyzwania dla bezpieczeństwa personalnego. Następnie przedstawiono zagrożenia bezpieczeństwa osób z dysfunkcjami ruchu. W ostatnich dwóch rozdziałach podjęto kluczową dla całości rozprawy próbę prezentacji uwarunkowań związanych z ewakuacją osób niepełnosprawnych ruchowo oraz koncepcji wsparcia dla takich osób w sytuacjach wymagających ich ewakuacji. Ze względu na poruszaną tematykę przyjęcie takiego problemowego układu zagadnień należy potraktować jako rozwiązanie racjonalne. Trzeba również pochwalić autora za czytelne i zachowujące właściwe proporcje objętości tekstu oraz rozplanowanie treści. Dotyczy to zarówno całości rozprawy jak i poszczególnych jej rozdziałów. Stanowi to w opinii recenzenta ważny dowód bardzo dobrej orientacji doktoranta w obszarze badanej problematyki.

Oceniając strukturę oraz zawartość wstępu należy zauważyć, że w jego pierwszej części autor wskazuje na znaczenie bezpieczeństwa oraz odnosi się do jednej z jego kategorii podmiotowych jaką jest bezpieczeństwo jednostki. Następnie sygnalizuje cel badań i przedstawia syntetycznie motywy wyboru tematyki rozprawy. Wstęp zamyka charakterystyka struktury rozprawy. W takim kształcie oceniany fragment rozprawy posiada istotny mankament jakim jest brak odniesień do aktualnego stanu badań oraz analizy istniejącej literatury przedmiotu. Nie niweluje tej słabości sygnałne podjęcie tych kwestii w rozdziale drugim (s.28-29.).

W rozdziale pierwszym zaprezentowane zostały metodologiczne podstawy badań. W jego pierwszej części autor dokonał ogólnego uzasadnienia celowości ich podjęcia. Wychodząc od znaczenia bezpieczeństwa personalnego wskazał i przekonująco uargumentował, że zbyt mało uwagi poświęca się przygotowywaniu rozwiązań uwzględniających potrzeby osób które utraciły zdrowie, w szczególności zaś tych dotkniętych różnymi dysfunkcjami sprawności ruchowej ograniczające samodzielność ich działań tak istotną w sytuacjach zagrożeń.

Następnie doktorant scharakteryzował przedmiot i cel badań które to pozytywnie oceniono we wcześniejszym fragmencie recenzji. W kolejnej części przedstawiono problemy badawcze i hipotezy. W ocenie recenzenta główny problem badawczy oraz problemy szczegółowe zostały sformułowane właściwie a dążenie do ich rozwiązania znajduje odbicie w treści rozprawy. Jako zgodną z założeniami metodologicznymi dysertacji ocenić należy ogólną wymowę hipotezy głównej oraz towarzyszących jej hipotez szczegółowych. Nie zmienia to jednak faktu, że w przypadku hipotezy głównej mamy do czynienia z jej nadmiernie rozbudowaną konstrukcją językową oraz przemieszaniem trybu przypuszczającego z trybem oznajmującym co zasługuje na krytykę. W czwartym podrozdziale zaprezentowano wykorzystane metody, techniki i narzędzia badawcze. Wśród zastosowanych metod wymieniono: analizę, syntezę, porównanie, analogię, abstrahowanie i uogólnienie oraz metody ilościowe i jakościowe. Przyjęcie i zastosowania wspomnianych metod badawczych dokonane zostało w sposób przemyślany. W rezultacie umożliwiło to osiągnięcie celu badań oraz przedstawienie wiarygodnych ich wyników. Rozdział metodologiczny zamyka czytelna i dobrze udokumentowana charakterystyka próby badawczej oraz procesu badawczego.

W rozdziale drugim zatytułowanym „Zasadnicze tendencje współczesnego pojmowania bezpieczeństwa” podjęte zostały cztery zagadnienia. Pierwsze z nich to kategorie poznawcze istoty bezpieczeństwa. Drugie to analiza fenomenu oraz możliwości badawczych bezpieczeństwa. W trzecim podrozdziale przedstawiono poglądy dotyczące definiowania pojęcia „bezpieczeństwo”. Ustalenia zawarte w czwartym podrozdziale dotyczą charakterystyki bezpieczeństwa zdrowotnego. W rezultacie przeprowadzonych w drugim rozdziale dociekań i analiz doktorant przyjął poprawnie usystematyzowaną siatkę pojęciową, którą w sposób konsekwentny zastosował w kolejnych częściach rozprawy. Zauważalnym w tej części rozprawy niedostatkim jest nadmierna deskryptywność. Doktorant nie podejmuje trudu krytycznej analizy przedstawianych definicji i charakterystyk, co skutkuje zarówno brakiem własnych propozycji definicyjnych jak i deficytem opowiadania się za wybranymi stanowiskami cytowanych autorów, które można by uznać za najbardziej adekwatne. Generalnie jednak wyniki dokonanych w tym fragmencie recenzowanej pracy ustaleń należy uznać za precyzyjne oraz zauważyć, że wraz zawartymi na końcu rozdziału wnioskami tworzą one dobre podstawy teoretyczne do rozważań przeprowadzonych w kolejnych częściach dysertacji. W odniesieniu do rozdziału drugiego (ale dotyczy to również kolejnych rozdziałów) należy krytycznie ocenić sporządzenie swoistej preambuły mającej charakter streszczenia zawartości rozdziału. Być może nie jest to inicjatywa

doktoranta lecz rozwiązanie formalne, preferowane i wymagane w jednostce organizacyjnej w której rozprawa została przygotowana ale nie zmienia to przekonania recenzenta o zbędności tego rodzaju zabiegu.

W rozdziale trzecim dotyczącym personalnego charakteru wyzwań i zagrożeń dla bezpieczeństwa doktorant przedstawił efekty badań nad: właściwościami bezpieczeństwa osobistego, ewolucją zagrożeń dla tego wymiaru bezpieczeństwa, potrzebami w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego oraz zagadnieniem diagnozowania bezpieczeństwa jednostki z perspektywy subiektywnej i obiektywnej. W rezultacie tej właściwie zaprogramowanej i opartej o dobry warsztat naukowy analizy przedstawiony został czytelny, aktualny oraz mający walory uniwersalności obraz uwarunkowań oraz mechanizmów kształtujących współcześnie bezpieczeństwo jednostki.

Rozdział czwarty poświęcono zagrożeniom bezpieczeństwa osób z dysfunkcją ruchu. Przedstawiono w nim czynniki ryzyka zdrowotnego i następstwa braku aktywności fizycznej osób z uszkodzonymi funkcjami przemieszczania się. Następnie w podrozdziale drugim dokonano charakterystyki położenia i traktowania osób dysfunkcyjnych ruchowo. W przypadku tego podrozdziału na negatywną ocenę zasługuje nieuzasadnione użycie w jego tytule terminu akceleracja. W dalszych częściach rozdziału w uporządkowany i wieloźródłowo udokumentowany sposób ukazano braki w zakresie realizacji potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo oraz dokonano krytycznej analizy sposobów zarządzania bezpieczeństwem osób z uszkodzonymi funkcjami ruchowymi. W wyniku dokonanych ustaleń doktorant celnie podkreślił w ramach wniosków że:

-bezpieczeństwo osób niepełnosprawnych w dużej mierze jest uzależnione od pomocy i wsparcia innych ludzi:

-istnieje duże ryzyko występowania negatywnych skutków niepełnosprawności w każdej sferze życia osób nią dotkniętych.

Autor rozprawy zaznaczył również że za wzrostem liczby niepełnosprawnych w Polsce nie podąża odpowiednia ilość rozwiązań poprawiających jakość ich życia co pogłębia negatywny wpływ niepełnosprawności na bezpieczeństwo tej szczególnej grupy społecznej.

Przedostatni piąty rozdział rozprawy zatytułowany niezbyt czytelnie „Ryzyka ewakuacji i pozycjonowanie osób niepełnosprawnych” obejmuje rozważania dotyczące różnego rodzaju

ryzyk i zagrożeń związanych z procesem ewakuacji osób niepełnosprawnych. Tak ukierunkowane analizy zostały skoncentrowane na: rodzajach zagrożeń oraz możliwych scenariuszach ewakuacji, postrzeganiu zagrożeń bezpieczeństwa osób niepełnosprawnych przez społeczeństwo, brakach w zakresie zaspokajania potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo oraz sposobach zarządzania bezpieczeństwem osób z dysfunkcjami ruchu.

Wyniki badań przedstawione w rozdziale piątym skłoniły autora do generalnej oceny że państwo polskie zaniedbuje problem zapewnienia bezpieczeństwa osobom niepełnosprawnym w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych.

W końcowym, szóstym rozdziale rozprawy przedstawiona została autorska koncepcja wsparcia osób z bezsilnością ruchową. Projekt ukazany został na tle analiz dotyczących złożoności uwarunkowań ewakuacji osób z ograniczeniami ruchowymi oraz stanu badań w tym obszarze. W drugiej części rozdziału autor przedstawił pozytywnie ocenione przez ekspertów założenia projektowo-adaptacyjne łóżka pozwalającego dokonać szybkiej ewakuacji osób z ograniczeniami ruchowymi i powiązane z tym projektem propozycje modernizacyjne. Treści ocenianego rozdziału potwierdziły konieczność intensyfikacji procesu dostosowywania sprzętu ewakuacyjnego do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo oraz znaczenie zaproponowanego przez autora opatentowanego modelu łóżka w tym procesie.

W zakończeniu mgr Ł. Mikołajczyk przedstawił końcowe wnioski będące wynikiem przeprowadzonych badań których istota sprowadza się do tego, że:

- współczesny charakter wyzwań dla bezpieczeństwa personalnego wykazuje ich ścisły związek z problematyką zdrowotną;
- istnieje szereg przesłanek nakazujących podejmowanie interdyscyplinarnych badań uwzględniających bezpieczeństwo osób niepełnosprawnych z różnymi dysfunkcjami;
- wzrasta znaczenie bezpieczeństwa zdrowotnego co podnosi jego rangę w sferze badań nad bezpieczeństwem;
- w dziedzinie bezpieczeństwa indywidualnego istnieje szereg czynników, które są poza kontrolą jednostek niepełnosprawnych i potrzebują odpowiedniego wsparcia zewnętrznego;
- przybywa osób z dysfunkcjami ruchu co generuje nowe problemy społeczne i organizacyjne;
- istnieje szereg zaniedbań w odniesieniu do rozwiązań dotyczących ewakuowania osób zagrożonych;
- problematyka bezpieczeństwa osób z dysfunkcjami ruchu wymaga określonych zmian na poziomie koncepcyjnym, systemowym i realizacyjnym oraz wprowadzania nowych rozwiązań organizacyjnych, technologii i urządzeń.

W świetle treści całej dysertacji przywołane powyżej w formie syntetycznej i ujęte w zakończeniu wnioski oraz proponowane w oparciu o nie kierunki doskonalenia działań można uznać za prawidłowe. Wymagane dla prac doktorskich wskazanie w zakończeniu kierunków dalszych badań w przypadku ocenianej dysertacji jest jednak obarczone wadą daleko idącej ogólnikowości.

Strukturalna konfiguracja rozprawy, zawartość merytoryczna poszczególnych rozdziałów, logiczny i dobrze udokumentowany sposób prowadzenia analiz oraz poprawność procesu wnioskowania pozwala stwierdzić, że doktorant w odpowiednim dostosowanym do poszczególnych fragmentów dysertacji zakresie używa opisu, wyjaśniania oraz prognozowania.

Zarówno treść jak i forma poszczególnych elementów składowych dysertacji dostarcza solidnych i przekonujących dowodów, że mgr Ł. Mikołajczyk opanował umiejętności prowadzenia analizy i wnioskowania zawierającego tak diagnozy jak i prognozy odnoszące się do węzłowych czynników określających uwarunkowania i potrzeby bezpieczeństwa osób niepełnosprawnych ruchowo w sytuacjach wymagających ich ewakuacji. Dodać należy, że posiadanie wysokiego poziomu rozeznania badanej tematyki autor rozprawy udokumentował także syntetycznymi wnioskami przedstawionymi w jej poszczególnych rozdziałach.

Na wysoką ocenę naukowego przygotowania doktoranta wpływa również adekwatny w stosunku do badanej problematyki wybór oraz użycie metod badawczych. Wykorzystane do tworzenia rozprawy publikacje i materiały źródłowe ujęte są w obszernej liczącej 57 stron bibliografii. Została ona usystematyzowana przy zastosowaniu podziału na: akty prawne, pozycje zwarte, czasopisma, encyklopedie i słowniki, raporty i opracowania statystyczne, oraz teksty umieszczone w Internecie, które autor dość manierycznie nazwał netografią. Wyszczególnione w bibliografii pozycje odzwierciedlają aktualny stan wiedzy naukowej w zakresie badanej tematyki oraz są adekwatne treściowo w stosunku do podjętej problematyki. Należy jednak autorowi zwrócić uwagę na niewłaściwą nazwę zastosowaną w dziale III bibliografii (s.408.) obejmującym artykuły naukowe. Odnosząc się do pozostałych zagadnień bibliograficznych stwierdzam, że doktorant prawidłowo posługuje się przypisami. Generalnie poprawne są również opisy rysunków, tabel, wykresów i fotografii, które zostały zamieszczone w tekście dysertacji. Jako niedociągnięcie w tej materii należy jednak wytknąć niezastosowanie ciągłości numeracji wymienionych wyżej obiektów bibliograficznych.

Autor rozprawy w sposób konsekwentny i adekwatny do treści prowadzonych analiz posługuje się językiem naukowym bez naleciałości publicystycznych co jest zauważalnym dowodem bardzo dobrego opanowania techniki pisarskiej. Sumując przedstawione oceny stwierdzam, że będąca przedmiotem recenzji rozprawa to mające nowatorski i oryginalny charakter rozwiązanie problemu badawczego potwierdzające w sposób jednoznaczny uzyskanie przez mgr. Ł. Mikołajczyka kwalifikacji do realizacji badań naukowych.

Konkluzje

Przeprowadzone w dysertacji rozważania i analizy oraz sformułowane w oparciu o nie wnioski w pełni potwierdzają celowość oraz wagę problemu badawczego podjętego przez doktoranta. Proces badawczy zrealizowany w ramach poszukiwania odpowiedzi na pytania związane z problemem badawczym oraz weryfikacją przyjętych hipotezy został przeprowadzony w sposób zgodny z zasadami metodologicznymi przyjętymi dla prac doktorskich z zakresu nauk o bezpieczeństwie. Przedstawione w poszczególnych częściach rozprawy rozważania mają naukowy charakter oraz są wszechstronnie i szeroko udokumentowane źródłowo. Treści zawarte w dysertacji pozwalają na sformułowanie generalnej opinii, że mgr Ł. Mikołajczyk w swych dociekaniach stosuje przede wszystkim rozwiązania metodologiczne i dorobek merytoryczny nauk o bezpieczeństwie łącząc umiejętnie takie podejście z dorobkiem innych nauk. Recenzowana rozprawa ze względu na wartość merytoryczną i nowatorstwo przedstawionych w niej ustaleń powinna być upubliczniona w formie książkowej nie tylko jako źródło poznania ale również inspiracji do podejmowania działań na rzecz doskonalenia funkcjonowania systemu bezpieczeństwa państwa w odniesieniu do osób niepełnosprawnych tak na poziomie lokalnym jak i krajowym.

Wniosek końcowy

Wykonane przez mgr. Łukasza Mikołajczyka badania oraz przedstawione w oparciu o uzyskane w ich trakcie wyniki wnioski stanowią dowód bardzo dobrej orientacji w obszarze problematyki będącej przedmiotem dysertacji oraz twórczego podejścia łączącego ustalenia badawcze i doświadczenia praktyczne. Krytyczna analiza treści recenzowanej rozprawy pozwala na sformułowanie bardzo wysokich ocen w odniesieniu do poziomu badawczych kwalifikacji doktoranta. Odnoszą się one nie tylko do umiejętnego doboru oraz zastosowania metod badawczych, właściwego sformułowania problemów badawczych i hipotez, poprawnego sposobu ich weryfikacji ale także do wypracowania wartościowych wniosków

i propozycji ich wdrożenia w praktyczne działania na rzecz bezpieczeństwa osób niepełnosprawnych. Na szczególne podkreślenie zasługują walory języka jakim posługuje się autor rozprawy, który przy używaniu terminologii naukowej nie popada w hermetyczność zachowując czytelność i spójności przekazu. Uwzględniając powyższe oceny uznaję recenzowaną pracę za oryginalne, autorskie rozwiązanie problemu naukowego i wnoszę o dopuszczenie mgr. Łukasza Mikołajczyka do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

dr hab. Włodzimierz Fehler prof. uczelni

